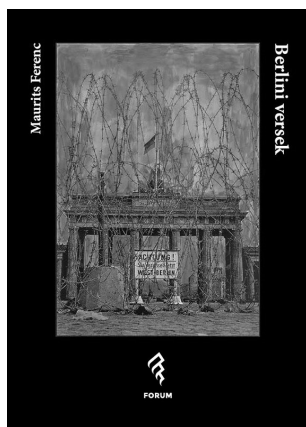

HORVÁTH ANNA

Emléknyalábok egy utazásról

MAURITS FERENC: BERLINI VERSEK

Forum Könyvkiadó
Újvidék, 2020
79 oldal, 3140 Ft

Maurits Ferenc kötetének kézbe vétele mindig nagy izgalmal tölt el, hiszen a kép és a szöveg, a rajz és az írás különös együtt állását, játékát tapasztalhatjuk meg. A *Berlini versek* címet viselő versgyűjteményt, ahogy arra az alcím, *Fényversek utazásaimról* is utal, útinaplóként olvashatjuk, melyben a művész utazása során szerzett benyomásait dokumentálja. Műveiben nosztalgikus hangvételben mesél találkozásáról régi korok nagymestereinek munkáival, az általuk felidézett gyermekkori emlékekről és saját művész mestereiről. Ezeket az élményeket versekben, rajzokban, fotókorrekciókban rögzíti.

Maurits Ferenc, az író-rajzoló alkotó életműve rendkívül gazdag, azonban a vajdasági művész munkássága hazánkban kevésbé közismert. Méltatlanul kevés kiállítást megért alkotásai nehezen hozzáférhetők. Magyarországon munkáit főként képzőművészeti kötetein, könyvillusztrációin keresztül és mint az *Új Symposion* grafikai szerkesztője ismerhették meg. A hazai közönség számára Maurits művészetében az írás és a rajzolás elválaszthatatlanok egymástól. A jelen kötetben is azt láthatjuk, hogy minimalista poétikája és rajzai, fotókorrekciói együtt bontják ki a könyv esztétikai üzenetét.

2015-ben kiadott *Bukott Angyal ablaka* után ez a második könyve, melyben tematikusan versekbe és rajzaiba foglalja utazási élményeit. A korábbi kötethez hasonlóan szintén három ciklusra osztotta: Mediterrán versek, Berlini versek, Párizsi versek. A műben az utazásélmény és a művészettörténeti kalandozások szorosan összefonódnak. A művész felvillanó emlékképeit, benyomásait egy-egy művészeti alkotáshoz, művészhez köti. Ahogy azt a Berlini versek ciklus nyitó versében is olvashatjuk: „cranach / két / hatalmas / tánrtorgó / angyala // intenzív / rózsaszín // mint / ómama / hajdani / térdig / érő / téli / bugyija”. Ezáltal a kötetben egyesül a mauritsi lírára jellemző két tematikus irányzat: a gyermekkori emlékképek (*Telep, Csendélet az ötvenes évekből*) és művészettörténeti reflexiók (*Miniatűr galéria*).

A *Berlini versek* könyv tudatos szerkesztése és igényes megjelenése a szerző grafikai szerkesztői tehetségét dicséri. A mélyfekete borítót a Brandenburgi kapu képe izzó ciklámén háttérrel teszi még nyomasztóbbá, sötétebbé. Ezzel éles ellenpontot képez a könyv lapjainak ragyogó fehérsége. Maurits tudatosan hagyja megmutatkozni a munkái mögötti fehér felületet. A fehér egyszerre jelenheti a teremtő, megvilágító fényt, valamint a teljes ürességet. Ezzel a fehér olyan szemantikai minőségére világít rá, mint hogy egyszerre magában rejtje a semmit és a mindent. A fényes lapokon szinte lebegnek a katonásan sorakozó szavakként tördelt versei. A rajzait, fényképkorrekcióit fekete keretbe zárja, és színes, élénk tintákkal bombázza. A könyv lapjain megjelennek Maurits piktúrájának jellegzetes démoni figurái, amelyek szálkás vonalakból épülő gomolygó testükkel szinte mozgásba hozzák a kimerevített képeket. A kötetet végiglapozva nem tudok szabadulni attól a disszonáns érzéstől, hogy egy tökéletesen megkomponált káosz az, amivel szemben találok magam.

A fényversek megnevezéssel a művész egy sajátos lírai műfajt teremt, amely utalhat a lapok fényességét befeketítő szavakra, valamint azokra a benyomásokra, emlékfelvillanásokra, amelyeket ezekben a művekben megragad. Minimalista poétikájában mellőzi az írásjeleket, a költői eszközöket visszafogottan alkalmazza. Ezért esztétikai-kommunikációs lehetőségeit tarthatjuk korlátozottnak, valamint túl egyszerűnek. Úgy gondolom, hogy írott műveinek lényege ebben az egyszerűségben jelenik meg. Hiszen ezek a művek egy-egy érzést, gondolatot mutatnak be. Versei egy elillanó pillanatot merevítenek ki emlékképekként, és őriznek meg az örökkévalóságnak. Maurits Ferenc a maguk egyszerűségében, hitelességében rögzíti ezeket az élményeket, és így teszi a mulandót halhatatlanná.

Maurits fényképkorrekcióiban egy naiv művészeti gesztus manifesztálódik. Gyermeki bátorsággal firkál bele, értelmezi újra más korok nagy alkotásait. A művek iránti tisztelet megtagadása helyett számomra ebben a hozzáállásban egy őszinte befogadói közeledés jelenik meg. A művész nem fél a képek terébe behatolni, azokat újra értelmezni és beépíteni saját világába. Megfigyelhető, hogy a könyvben több olyan alkotás is szerepel, amelyet meghagyott eredeti, fénykép formájában. Azt bizonyítva, hogy azok a művek abban a pillanatban olyannyira híven tükrözték Maurits esztétikáját, hogy nem volt szükség a művész beavatkozására.

A *Berlini versekben* a művész az írás és a vizuális művészet összhangját teremti meg. A két műfaj között nincs hierarchikus viszony. A művész mindkét médiumot szigorúan saját területén tartja, mégis egymásmellettiségük, tartalmi és megjelenésbéli hasonlóságuk izgalmas párbeszédbe hozza a képeket a versekkel. Versszavakból alkotott, élesen tördelt művei párhuzamba vonhatók érdes, szálkás vonalművészetével. Emellett az egész kötetet átítatják az élénk színek. Verseinek és képeinek komorságát színekkel töri meg: „négy szemközt / miróval / a / grand / palais-ban // rögtön / elönt / a / vérvörös / andalúzia // az / áldott / olajfák / alatt / mintha / lorca / mozdulna”. A műveiben megjelenő sűrű világot vibráló színekkel kelti életre.

Maurits Ferenc *Berlini versek* című képzőművészeti kötete tudatos folytatása a művész konzekvensen alakuló életművének. A kötet egy olyan újszerű befogadói megközelítésre hívja szemlélőit, amely nem oldódik fel a versek olvasásában, a képek nézésében, hanem a kettő összeolvadásával egy sajátos nézői-olvasói magatartást kell felvennünk. Az alkotások személyes hangvétele egy egészen intim bebocsájtást nyújt a művész életének egy szakaszába. Utazásai során dokumentált képzőművészeti kalandozásai a művészet átélését megtapasztalásának fontosságát hangsúlyozzák.